

+++++

Архи.тек е списание за архитектура.
+ отвора простор за критичка рефлексија/осврт на различни теми од областа на професијата и поширокиот културолошки контекст кои го засегаат нашето време и простор.
+ претставува различни ставови и гледишта во послободна смисла преку есеи, интервјуа, цртежи и слики, без особена сериозност на академски текст.
+ придонесува кон отворање на дисциплината во и вон своите рамки.
Архи.тек го уредуваат млади архитекти.

ТЕМА 01: ПОМЕЃУ
„ПОМЕЃУ“ КАКО ПРОСТОР НА ТРАНЗИЦИЈА, ПРОМЕНА, АДАПТИРАЊЕ, ПОВРЗУВАЊЕ. ПОМЕЃУ ПРОФЕСИЈАТА И ПРАКСАТА. ПОМЕЃУ ЈАВНИОТ И ПРИВАТНИОТ ПРОСТОР. ПОМЕЃУ ПОЛНОТО И ПРАЗНОТО. ПОМЕЃУ ЛИЧНОТО И КОЛЕКТИВНОТО. ПОМЕЃУ ГРАДСКОТО И НЕГРАДСКОТО. ПОМЕЃУ ПРЕДГРАДИЕТО И ГРАДОТ. ПОМЕЃУ ИСТОРИЈАТА И ИДНИНАТА. ПОМЕЃУ ГЕНЕРАЦИИТЕ. ПОМЕЃУ РЕДОВИТЕ.

ГРАДЕЊЕ НА ПОМЕЃУ-ГЕНЕРАЦИЈА

Владо Данаилов

Полесно е да се биде етаблиран бунтовник за елитна театарска публика, за вас. Полесно е да се даде уште едно лажно ветување за револуција за која никој од нас не е спремен да жртвува ништо свое. Ниту трошка од сопствениот комфор.
+ извадок од претставата
А каде е револуцијата, стоко?

Во последната сцена, исполнета со замагленост непредвидливи движења и заслепувачки снопови на неонска светлина, главниот лик (личност) го објасни чувството на пост-драмска напнатост како резултат на нескладноста помеѓу дадените и исполнетите ветувања. Целата претстава е своевидна реакција на системските промени кои го одбележаа создавањето на нова помеѓу-генерација на Балканскиот Полуостров; Петар Пан генерацијата затекна сериозен несклад помеѓу препорачаните и применетите стандарди, преповеданите и вреднуваните вредности, посакуваните и наследените навики и практикти во повеќето автономни дисциплини, речиси во сите сфери на живеењето.
Во насока на отворање на алтернативни канали на комуникација, Архи.тек ќе се осмели да ја консолидира помеѓу-генерацијата која ќе создаде колекција од визуелни и текстуални (дигитални и физички) остатоци. Ова не е лажно ветување, колку и тоа да изгледа сè поневеројатно.

ПРАВО НА ПОМЕЃУ

Минас Бакалчев

На почетокот на дваесет и првиот век кога воено-политичката ситуација во светот се заостри, се слуша на повикот: кој не е со нас е против нас. Овие зборови кажани во современиот контекст беа предупредување, вовед во глобално реструктурирање на исклучиви и самодоволни табори. Но ехото на тие зборови не го слушаме само на глобалната сцена туку го чувствуваме и во нашето секојдневие, во нашите улици и куќи: или си со нас или со непријателот, нема помеѓу. Бездруго се наметнува модел кој сите нè претвора во спротивставени навивачки табори, еден вид неотрибализам, со јасна иконографска и територијална припадност на исклучивост и инстинктивна одбрана и напад. Во таквата наспрем-поставеност, идејниот и физичкиот простор на помеѓуто скоро исчезна. Токму архитектурата стана предмет на воспоставување на различните стратегии на издвојување. Еднаш доминантната тема на дијалогот помеѓу домените изразена во премините, во континуираните премини помеѓу надвор и внатре, стана предмет на грубо пресекување, исклучување и наслојување на фрагментарни граници на издвојување. Ако во 1960-тите и 1970-тите години се зборуваше за внатрешниот транзит, помеѓу домот и дворот, дворот и улицата, полека но сигурно се затвараа тие премини, се издвојуваа различните домени со различно ниво на техничка подршка и надгледување.

Времено живеалиште за три лица, Архитектонско студио 1, од Изложбата на архитектонски студија, ИАС 07, АФ/УКИМ

Иронијата е во тоа што сите станавме учесници на тој гигантски потфат на затворање, физичко затворање и идејно насочување. Најпрвин вратите во нашите домови ги удвоивме, потоа тие станаа „сигурносни механизми“, надворешните врати добија кодови, видео надзори, надгледување. Територијалноста ја означуваме сè повидливо и понаменски. Некогашните празни простори станаа предмет на постепено но систематско исполнување. На тој начин од ниво на единица до група, од детска соба до родителска спална, од наша зграда до ваша зграда, од наше маало до ваше маало, од внатре до надвор, нашите светови станаа поавтономни и поавтархични, слободниот простор се собираше а просторната синтакса се ограничуваше и насочуваше. Како супститут на вистинската просторна слобода се појави визуелната исполнетост и визуелниот „раскош“ како еден вид легитимација на чекорите на исполнување, исклучување и затворање. Па сепак секогаш има помеѓу, и како конструктивен но и како субверзивен механизам. Колку е потребата на припадност толку е и на слобода во определбата, во движењето, во талкањето, во зачуденоста, во толкувањето. Токму супстанцата на архитектурата е во издвојување од главните струења, во различното согледување на наизглед монолитни дадености, во трагањето по пукнатините, во меѓуиграта, во барањето на различни слики, звуци и тишини. Токму таа иманентна состојба на проблематизирање, предизвикување, говорење и молчење, треба да стане метод кон согледување на новата архитектонска реалност. Така ако денеска ја бараме вистинската архитектура, таа е токму онаа невидливата која се проектира во помеѓуто, која го пронаоѓа помеѓуто и како иронија и како искреност. Потребите од издвоеност и колективност не ќе исчезнат, но кои се начините на новото помеѓу?

НЕВОЗМОЖНА АРХИТЕКТУРА : ПОМЕЃУ ДВЕ ПОМЕЃУ

Меџи Батакоја

Обраќајќи им се и на критичката архитектура и на критиката на архитектурата како на нуспојави на единствен домен на знаење, теоретичарот Мајкл Хејс (Michael Hays) ја дефинира критичната будност на архитектурата како состојба „помеѓу“ културата и формата. Архитектурата како инструмент на културата значи дека архитектонскиот објект е зависен од социоекономските, политичките и технолошките процеси, дека ги подржува постојните институционални формати, работи во прилог на потврдување на доминантните културни модели и одржување на нивниот континуитет. Архитектурата како форма значи дека архитектонскиот објект е концептуален модел независен од условеностите на стварноста, сведлив исклучиво на формалните операции преку коишто е добиен и одговорен единствено пред иманентниот јазик и критериумите на архитектурата. (Кога настапува супериорност на втората позиција „архитектурата како форма“ тоа не значи дека архитектурата се здобила со моќ над светот и неговите историски и материјални условености, туку напротив, значи дека го признала сопствениот пораз. Архитектурата е разоружена, вели Хејс, и ја признава својата немоќ да делува во општеството.) Алтернативната позиција се препознава во „помеѓуто“ на дихотомијата култура-форма. Критичката архитектура е архитектура свесна за својата местоположба во светот, односно во културата, а истовремено е резултат на робустен архитектонски јазик; архитектура која е ем будна во однос на екстериерот на материјалната стварност ем во однос на ентериерот на дисциплинарната самосвест. Критичката

Ироничниот и хумористичен коментар на уметникот Брус МекЛин (Bruce McLean) упатен кон традиционалните, според него помпезни скулптури со огромни постаменти, изведена уметност на телото (body art performance), 1971

архитектура во овој простор „помеѓу“ културата и формата го манифестира својот отпор и ги предлага сопствените опозиции. Оваа тема во македонски контекст добива многу интересна иако болна еквиваленција. Во последните пет години со неверојатен интензитет се менува нашата материјална стварност. Скопје пред 2010 и по 2010 во делови е непрепознатлив град. Доминантната култура на градот пред 2010 година е анатемисана и постепено заменета во целост со нов конструкт. Овој конструкт не може да се нарече културен зошто нема своја временска и просторна втемеленост, а брзината на светлината со која е фабрикуван, негрижата за континуитетот (на стварноста), и тоа токму од самите институции, го прават неодреден, нестабилен, речиси нереален, како во научно фантастичните филмови кога поради грешка во управувањето со вселенскиот брод ќе се најдете во алтернативен миг на просторот и времето. Од друга страна, најголем процент од градбите кои се изградија во овие пет години покажуваат загрижувачко непознавање на иманентниот јазик на архитектурата и целосно отсуство на критериумите на професијата. За критичка архитектура во овој момент во Македонија, треба да се застане помеѓу нестабилниот (со надеж и минлив) „културен“ конструкт со коригиран формален апарат (со надеж дека веќе е коригиран кај помладите генерации). Тоа значи дека за критичка позиција, за отпор и за можна опозиција, треба да се застане помеѓу две помеѓу. Невозможно! Затоа „Критичка архитектура: помеѓу културата и формата“ (Critical Architecture: Between Culture and Form) на Мајкл Хејс, во македонски контекст е „Невозможна архитектура: помеѓу две помеѓу.“ Поради ова на Архи.тек како на заменска форма на сета денешна и на секоја идна студентска размисла најискрено им (си) посакувам долга и истрајна будност. „Бидете реални - барајте го невозможното!“ е порака која никогаш не била помакедонска и поархитектонска.

Шатори на бегалци и мигранти на границата помеѓу Грција и Македонија близу северното грчко село Идомени, четврток, 3-ти март 2016. Најмалку 10.000 мажи, жени и деца кампуваат со денови во субстандардни услови. фотографија: Елдар Емрич